

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΖ'

Συνδρομή ἑτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ
1 Ἰανουαρίου ἑκάστον ἔτους καὶ εἶναι ἑτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ἐπι τῆς λισφ. Πανεπιστημίου 39.

29 Ἀπριλίου 1884

Ο ΑΚΡΟΒΟΛΙΣΤΗΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ ΕΔΜΟΝΔΟΥ ΑΜΠΟΥ

(Συνέχεια, ἴδ. προηγ. φύλλον)

Β'

Ἡξεύρετε ὅλοι, ἢ σχεδὸν ὅλοι, τί πρᾶγμα εἶναι νυκτερινὴ πορεία εἰς τόπον ἄγνωστον. Οὔτε εὐχάριστον εἶναι, οὔτε τερπνόν. Τὸ ἀπόσπασμα ἐκτυλίσσεται ὡς μαυρωπὴ ταινία ἐπὶ μαύρου ἐδάφους. Τὰ ὠραῖα χρώματα τῶν στολῶν σβύνονται, ὅλος δὲ ὁ χαρωπὸς θόρυβος τοῦ πολέμου ἀντικαθίσταται ὑπὸ ψιθυρίζουσης σιγῆς, ἀναμέσον τῆς ὁποίας διακρίνεται ὁ βηματισμὸς τῶν ἀνδρῶν καὶ ἡ ὑπόκωφος ἀντήχησις τοῦ ὀπλισμοῦ. Τὸ κατακύλισμα μιᾶς πέτρας ἢ τὸ σκόνταμμα ἑνὸς ποδὸς εἶναι τὰ μόνα ἐπεισόδια τῆς ὁδοιπορίας, οἱ δὲ πορευόμενοι ὁμοιάζουσι μᾶλλον πρὸς καλογήρους ἐν λιτανείᾳ παρὰ πρὸς ἥρωας ἐν ἐστρατείᾳ. Καὶ ἐὰν ἡ ἰδέα τοῦ θανάτου ἤθελεν ἐμφιλοχωρήσει εἰς τὴν κεφαλὴν τινος ἐκ τῶν ὀδευόντων, τὴν ἀντιμετωπίζει τῷ ὄντι ὡς καλόγηρος. Ἀνέγνωσα, δὲν ἤξεύρω ποῦ, ὅτι ἐὰν αἱ μάχαι συνεκροτούντο τὰ μεσάνυκτα, σπανιώτερον θὰ ἦσαν οἱ γενναῖοι. Εἶναι δὲ ἀληθές, ὅχι διότι ἡ ματαιότης εἶναι τὸ ἐλαττήριον τῆς γενναϊότητος, ἀλλὰ διότι τότε μόνον ὁ ἄνθρωπος εἶναι πλήρης καὶ τέλειος, ὅταν εὐρίσκηται ἐν τῇ κατοχῇ ὅλων αὐτοῦ τῶν αἰσθήσεων. Δὲν ἀρκεῖ μόνη ἡ ἠθικὴ δύναμις. Διὰ τὴν πορευθῆναι τις ἀφόδως πρὸς τὸν κίνδυνον, χρειάζονται πολλὰ πράγματα· ὅταν δὲ εἶναι τις ἐν πλήρει ζωῇ, τότε μάλιστα εἶναι ἄριστα διατεθειμένος νὰ θυσιάσῃ τὴν ζωὴν του. Ἐν τῷ λαμπρῷ φωτί, λοιπόν, ἐν καιρῷ ἡμέρας, ἀτενίζομεν ἀφόδως πρὸς τὰ φονικώτατα τῶν ὄπλων.

Ἦτο δὲ τότε ἡ ἐνδεκάτη ὥρα τῆς νυκτός, ἡ σελήνη εἶχε δύσει, καθ' ἣν ὥραν κοιμῶνται αἱ ὄρνιθες, τὰ δὲ ἄστρα δὲν ἐχρησίμευον παρὰ διὰ τὴν καταστήσωσιν αἰσθητότερον τὸν βαθὺν ζόφον τῆς νυκτός. Μὲ κατέλαβον λοιπόν καὶ ἐμὲ αἱ σκοτεινὰ ἰδέαι τοῦ ἀκροβολιστοῦ. Εἰς τὰ ὄρη ἐκεῖνα τὰ ἀόρατα, πρὸς τὰ ὅποια μᾶς ἔφερον ἐγγύτερον ἑκάστον βῆμα, τὸ ὅποιον ἐκάμνομεν, ὑπῆρχον ὄπλα γεμάτα, ἡδύνατο δὲ τις νὰ στοιχηματίσῃ ὅτι τὸ ἀπόσπασμά μας δὲν θὰ ἐπανήρχετο

ἐκεῖθεν πλήρες. Εἰς ποῖον θὰ ἐπιπτεν ὁ κακὸς κλῆρος; Εἰς τὸν Λεοπόλδον; Εἰς ἐμέ; Καὶ εἰς τοὺς δύο; Οἱ ἔχοντες πίστιν εἶναι εὐτυχέστεροι τῶν ἄλλων, νομίζουσιν ὅτι μία προσευχὴ δύναται νὰ ἀπομακρύνῃ ἀπ' αὐτῶν τὴν φονικὴν σφαῖραν, ἀλλὰ τὸ γυμνάσιον μᾶς ἀφαιρεῖ ὀλίγον τὸ στοιχεῖον ἐκεῖνο τῆς παρηγορίας.

Δὲν ἠμπορῶ βεβαίως νὰ εἶπω ὅτι φόβος μὲ κατέλαβε, διότι ἡ συμπλοκὴ ἐκεῖνη ἐμελλε νὰ εἶναι ἡ ἐνάτη, εἰς ἣν θὰ παρευρισκόμην, ἀλλ' ὅμως εἶχα ἀρχίσει νὰ συλλογίζωμαι χίλια παλαιὰ καὶ προσφιλῆ πράγματα, τὰ ὅποια δὲν ἤμην βέβαιος ἂν θὰ ἐπανεβλέπον πλέον. Ἐφантаζόμενη τὴν γρηῃν μου μὲ τὰ ἀσημένια τῆς ὑαλῖᾳ, μὲ τὴν κάλτσαν τῆς εἰς τὰς χεῖρας, ἀκουμισμένην εἰς τὸ παράθυρον τὸ σπιτάκι μου τὸ πατρικὸν χρωματισμένον κόκκινον μὲ τὴν χρονολογίαν 1640 εἰς τὸ μέτωπον καὶ τὸ ξενοδοχεῖον τῶν Τριῶν Μάγων, ἀπέναντι, καὶ τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὴν ὠραίαν αἴθουσαν τοῦ δημαρχείου καὶ τὰ πηγᾶδια τοῦ δεκάτου ἔκτου αἰῶνος καὶ τὸν φαρμακοποιὸν τῆς πλατείας, ὁ ὁποῖος ἔχει τὴν κόρην τὴν τόσον εὐμορφη καὶ τὰ ἐρμάρια τὰ τόσον ὠραῖα. Ἐπανεῖδον διὰ τῆς φαντασίας μας τὸ ἀμπέλι μας καὶ τὸν τρυγητὸν τοῦ 58, εἰς τὸν ὁποῖον ἔλαβον καὶ ἐγὼ μέρος διὰ τελευταίαν φοράν μὲ τὴν Γραϊτχεν, δηλαδὴ τὴν Μαργαρίταν Μᾶζερ, τὴν ἐξαδέλφη μου. Καὶ τόσα πολλὰ τέλος πάντων ἦσαν ὅσα ἐπανήρχοντο εἰς τὴν μνήμην μου, ὥστε ἠσθάνθη τὸν ἑαυτὸν μου ὡς ἀπεκτηνωμένον καὶ τὴν καρδίαν μου ὡς ἀνακατωμένην. Θὰ ἔδίδα δὲν ἤξεύρω τί, νὰ ἤκουα αἴφνης τὸν τουφεκισμὸν τῶν Ἀράβων τότε ἤξευρει πλέον τις τί θὰ κάμῃ καὶ δὲν ἔχει καιρὸν διὰ σκέψεις καὶ διὰ στενοχωρίας.

Τὰ μεσάνυκτα ὁ στρατηγὸς ἐπρόσταξεν ἡμισείας ὥρας ἀνάπαυσιν . . . Ἀνεζήτησα τὸν Λεοπόλδον, τὸν εὔρον δὲ εἰς ὅχι μεγάλην ἀπόστασιν ἀπ' ἐμοῦ. Ὁ στρατιώτης του τῷ ἔχυνεν ὕδωρ κατὰ κεφαλῆς.

« Γιὰ δὲς, τῷ λέγω, κάμνει τὴν τοαλέτταν του διὰ τὴν φανῆ ὠραῖος ἐνώπιον τοῦ ἐχθροῦ! » Ἄλλ' ἐκεῖνος ῥωθωνίζων ὡς νησσάριον μοὶ ἀπεκρίθη:

« Καθόλου! Δὲν κάμνω τοαλέτταν, ἀλλὰ θεραπεύομαι. Ἐκεῖνο τὸ διαβολόκρασόν σου μοῦ

ἔφερε μίαν φοβερὰν ἡμικρανίαν νομιζῶ ὅτι μοῦ σπάνει τὴν κεφαλὴν, ἐπειδὴ δὲ μετ' ὀλίγον πρέπει νὰ ἔχωμεν ἀνοικτὸ τὸ ἄματι . . . . . »

Ἐκεῖνο τὸ καψοσυμπόσιον ἐγὼ τὸ εἶχα ὄχι μόνον χωνεύσει, ἀλλὰ καὶ λησμονήσει· μοὶ ἐφαίνετο ὅτι εἶχον παρέλθει ἕκτοτε ἐξ ἡμῶν, μόνον δὲ τρεῖς ὥραι εἶχον περάσει. Καὶ ἡσθάνθην τύψεις συνειδήσεως, διότι ἔγεινα ἀφορμὴ νὰ πάθῃ ὁ ἀθῶς ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος δὲν ἦτο ὡς πρὸς τὸ πίνειν τῆς αὐτῆς δυνάμεως μὲ ἡμᾶς τοὺς ἄλλους. Ἄν εἰς τὴν συμπλοκὴν ἤθελε πάθει τίποτε ἐξ αἰτίας μου! Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι τὸ νύψιμον ἐκεῖνο τὸν ὠφέλωσε.

Περὶ τὰς δύο εὐρισκόμεθα εἰς τὰς κλιτύας τοῦ Αὐρασίου. Ἀπέναντί μας ἐξετείνεται φάραγξ ὠχυρωμένη ἀπὸ πέντε ἢ ἐξ ὄγκους ῥωμαϊκῶν κτισμάτων. Ὁ στρατηγός, ὅστις, ὡς τὸσοι ἄλλοι, κάμνει τὸν ἀρχαιολόγον, εἶχε καὶ ἄλλοτε ἐπισκεφθῆ τὰ εἰρήπια ἐκεῖνα, ἀλλὰ δὲν ἤξευρεν ἐὰν ἀπὸ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους διεκρίνοντο τὰ χωρία τῶν Βένι-Γάλα. Καταλαμβάνετε; Τὸ ζήτημα ἦτο νὰ μάθωμεν ὅσον τάχιστα ἂν μᾶς περιέμενεν ὁ ἐχθρός, ἂν εἶχε ἴσως τὰ μέτρα του, ἂν ὑπῆρχον πυρὰ ἀνημμένα. Ἄραψ τις ὁδηγός δεικνύων μὲ τὸν δάκτυλον κορυφῆν ἐντελῶς πρὸς ἡμᾶς ἀόρατον, μᾶς ἔλεγεν ὅτι ἐκεῖ εἶναι τὰ χωρία καὶ ὅτι οἱ ἄνθρωποι κοιμῶνται, εἰς δὲ σπαχῆς τῶν Βένι-Γακούβ ἔκαμνε τοὺς μεγαλητέρους ὄγκους ὅτι τὰ χωρία ἔκειντο ὅπισθεν τῶν δύο λόφων καὶ ὅτι μόλις μετὰ μιᾶς ὥρας δρόμον θὰ ἠδυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν ἂν ἦσαν τὰ πυρὰ ἀνημμένα ἢ ὄχι.

Πρὸς περισσοτέραν ἀσφάλειαν, ὁ στρατηγός ἐπρόσταξε καὶ πάλιν ἀνάπαυσιν. Ποῦ αἱ ὀδοιπορικαὶ τῆς Εὐρώπης διὰ σιδηροδρόμου! Ἐδῶ αἱ βραδύτητες εἶναι ἀναπόφευκτοι ὅθεν ἐπιτρέψατε αὐτὰς καὶ εἰς τὴν διήγησίν μου. Καὶ πάλιν ἐπ' ὤμου τὰ ὄπλα καὶ εἰς τὰς δύο καὶ ἡμίσειαν ἐμπρός! Ἐβαδίζομεν πρὸς τὸ ἄγνωστον.

Εἰς τὸ βάθος τῆς χαράδρας ῥέει ὀρηκτικὸς χεῖμαρρος ἀκολουθοῦμεν αὐτόν, δηλαδὴ ἀναβαίνομεν βραδέως ἀτραπόν, ἣν εἶχον χαράξει αἱ ἡμίονοι τῶν Ἀράβων. Καθ' ἐκάστην στιγμὴν ἀναγκάζομεθα νὰ μεταπηδῶμεν ἀπὸ τῆς μιᾶς ὄχθης εἰς τὴν ἄλλην ἢ ὁδὸς ἀποτελεῖ συχνὰς διασταυρώσεις. Βρέχονται οἱ πόδες μου, ὀλισθαίνομεν, πάλιν ἐγειρόμεθα, ἀλλ' οὐδεὶς σταματᾷ. Ἡ μᾶστιξ ἐλαύνει τὰ ὑποζύγια, τὸ καθῆκον τοὺς ἄνδρας καὶ προχωροῦμεν μὲ κλειστὸν τὸ στόμα ἐπὶ ὥραν ὀλόκληρον. Πάφ! ἀστραπὴ φεγγοβολεῖ πρὸς τὰ δεξιὰ, ἀκούεται ἦχος καὶ ἀποκρίνεται πρὸς αὐτὸν κραυγὴ φοβερά. Εἶναι ὁ ἀκροβολιστῆς τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς, ὁ ὁποῖος πρὸ ὀλίγου ἔλουε τὸν Λεοπόλδον. Ὁ ὑψηλὸς αἰθίοψ τραυματισθεὶς δεινῶς κατὰ τὸν ὄμον, ὠρύεται καὶ νομίζεις ὅτι χίλιοι θῶες ὠρῶνται. Ὁ στρατηγὸς σπεύδει πρὸς

τὸν τραυματίαν, ἐγὼ δὲ ἀκολουθῶ τὸν στρατηγόν, ἐν ᾧ εἴκοσιν ἄνδρες μὲ τὴν λόγχην προεταμένην ἔρευωσιν εἰς τὰ περίξ χαμόκλαδα. Τίποτε ὅμως! οὐδὲ εἰς Ἄραψ ἀνεκαλύφθη, ὅπως συνήθως συμβαίνει. Ἄντι τούτου ὅμως διακρίνει αἴφνης εἰς ἕκ τῶν στρατιωτῶν καὶ μᾶς δεικνύει εἰς τὸν ὀρίζοντα τρία χωρία φωταγωγημένα ὡς διὰ χορόν. Ὁ ἐχθρός εἶχε λάβει τὰ μέτρα του, ἡμεῖς ἡμεθα ἠπατημένοι.

« Ἄλτ! φωνάζει ὁ στρατηγός. Παιδιά μου, δὲν εἶναι πλέον ἀνάγκη νὰ κρυπτόμεθα, ὁ ἐχθρός μᾶς περιμένει ἄς φροντίσωμεν νὰ φθάσωμεν ἐκεῖ ὅλοι καὶ εἰς ὅσον τὸ δυνατὸν καλλιτέραν κατάστασιν. » Εὐθὺς δὲ διατάσσει νὰ περικυκλώσωμεν τοὺς βράχους, ὅπου ἡμεθα, ἀραιώνει ἕνα λόγον ἀκροβολιστῶν ἀνὰ τρεῖς, ἵνα μὴ καταληφθῶμεν αἴφνης, καὶ λέγει εἰς τὸ λοιπὸν τοῦ στρατεύματος: « Ἀναπαυθῆτε, ζεσταθῆτε, κάμετε καφέν, καπνίσατε, κοιμηθῆτε ἂν θέλετε, ἀλλ' ὅλοι νὰ εἶναι ἔτοιμοι εἰς τὰς ἐπτὰ τὸ πρωῒ! » Γενναῖος ἄνθρωπος ὁ στρατηγός καὶ ἀτρόμητος εἰς τὸ πῦρ! Εἰς τοὺς προβιβάσμοις τοῦ 65 παρηγκανίσθη χάριν ἄλλων νεωτέρων, ἀλλ' ὄχι τόσοσιν ἰκανῶν.

Ἐτελείωσα τὴν ἐπιθεώρησιν, διὰ νὰ ἴδω, ἂν ἐξετελέσθησαν ἀκριβῶς αἱ διαταγαί, ἔδωκα λόγον εἰς τὸν γηραιὸν ἀρχηγόν, ἐβούτησα τὸ ἡμισὺ ἐνὸς παξιμαδίου εἰς τὸν καφέν μου, εἶχε δὲ τότε παρέλθει ἡ ἕκτη ὥρα, ἔφεγγε πλέον. Ἐπανεῖδον τὸν τραυματίαν, ὅστις ἐγογγυζεν ἀκόμη ἂν καὶ ὁ ἰατρὸς Μαρκουὶ τὸν εἶχε περιποιηθῆ εἰς τὴν ἐντέλειαν. Τὸν ἐτοποθέτησα ἐπὶ ἐνὸς φορείου καὶ τὸν ἔστειλα ὀπίσω εἰς τὴν Βίσκραν, συνοδευόμενον ἀπὸ τρεῖς πυρέσσοντας καὶ ἕνα ἡμίονον, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀφήσει ἐν μέρει τὸ τομάρι του εἰς τὴν χαράδραν. Καλὸν ταξίδει!

Μόλις ἐτελείωσα καὶ αὐτὴν τὴν ἐργασίαν βλέπω τὸν Λεοπόλδον σπεύδοντα δραμαίως πρὸς ἐμέ! Ἦθελε νὰ ἀποχαιρετήσῃ τὸν Βέλ-Χατζῆν του καὶ νὰ τῷ δώσῃ καὶ ὀλίγα χρήματα. Ὁ νεανίας μοὶ ἐφάνη ὅτι εἶχεν ἐντελῶς ἀναλάβει· Ὁ ὕπνος ἄρα ἢ ὁ καφὲς τὸν εἶχε κάμει καλὰ; Ποτὲ μου δὲν εἶχον ἴδῃ στρατιώτην θαυμασιώτερον καὶ μᾶλλον ἔτοιμον νὰ ῥιφθῆ εἰς τὸν κίνδυνον. Ἐβαδίζεν εὐσταλῶς, ἔλαμπον οἱ ὀφθαλμοὶ του καὶ οἱ ῥῶθινές του ἔπαλλον.

« Λοιπόν, τῷ λέγω, καὶ ἡ ἡμικρανία;

— Πάγει ἔς τὸν διάβολον! Ἐπὶ ζωῆς μου δὲν ἡσθάνθην τὸν ἑαυτὸν μου τόσοσιν καλὰ.

— Μοῦ ἐνθυμίζεις, φίλτατε, ἕνα παλαιὸν στρατιώτην, ὁ ὁποῖος ἐθεράπευεν ὅλας τὰς ἀσθενείας, μὲ τί νομίζεις;

— Μὲ τὴν πυρίτιδα.

— Τὸ ἐμάντευες!

— Εἶναι ἡ καλλιτέρα θεραπεία καὶ θὰ τὴν συμβουλεύσω εἰς ὅλας τὰς ἀσθενείας καρδίας. Ἡ ποίησις

δὲν θεραπεύει σὲ δεσμεύει πρὸς τὰ δεινά σου, εἶναι συνθηκολόγησις μὲ τὸν πόνον, εἶναι κλίνη βόδων, ἐπὶ τῆς ὁποίας κατακλίνεται ὁ πάσχων καὶ λέγει πρὸς τοὺς ἄλλους. Πονέσατέ με ! Ἡ προσευχὴ λέγουσιν ὅτι ἔχει ἀλάνθαστον ἀποτέλεσμα, ἀλλὰ διὰ νὰ προσευχηθῆ τις πρέπει νὰ πιστεῦν καὶ ἡ πίστις του νὰ εἶναι πλήρης καὶ τελεία, ὄχι ἀτελής καὶ ἀμφίβολος ὅπως ἡ πίστις τῆς ἡμετέρας γενεᾶς τῆς δισταζούσης καὶ τεταραγμένης. Ἐγὼ, ὄχι, δὲν ἔχω τὴν πίστιν ἰκανῶς ἰσχυρὰν διὰ νὰ εὐρῶ παρηγορίαν εἰς τὸν Θεόν. Πρὸς τοῦτο ἔπρεπε πρῶτον νὰ κατασιγᾶσω τὰς φωνὰς τῆς διανοίας μου, νὰ νεκρώσω τὸ κάλλιστον μέρος τῆς ὑπάρξεώς μου, νὰ θυσιάσω τὸ ἐν μου ἡμισυ, τὸ ὁποῖον σκέπτεται, εἰς τὸ ἄλλο ἡμισυ, τὸ ὁποῖον κλαίει. Ζήτω λοιπόν, φίλε μου, ὁ πόλεμος καὶ αἱ ἀνδρικαὶ καὶ του παρηγορίαί ! Ἡ πνοή του ἡ δυνατὴ πνέει εἰς τὸν βίον μας, ὅπως ἡ τοῦ βορρᾶ εἰς τὸν οὐρανόν· εἶναι καθαρὰ καὶ σαρώνει οἰονδήποτε σύννεφον ! »

Οἱ λόγοι οὗτοι ἦσαν μὲν ἴσως ὀλίγον ὑπερβολικοί, ἀλλὰ πᾶς τις θὰ τοὺς ἤκουε μετὰ χαρᾶς τὴν ὥραν ἐκείνην. Ἐπῆδα ὡς πωλάριον ὁ Λεοπόλδος ἀπὸ τῆς μιᾶς ιδέας εἰς τὴν ἄλλην.

« Ἡξέυρεις, μοὶ λέγει, ὅτι ἂν δὲν ὑπῆρχεν ὁ πόλεμος, θὰ ἦτο βλακῶδες τὸ ἐπάγγελμά μας ;

— Βεβαίωτατα, τῷ ἀπεκρίθην, ἀλλὰ λησμονεῖς ὅτι ἂν δὲν ὑπῆρχεν ὁ πόλεμος δὲν θὰ ὑπῆρχε καὶ στρατιωτικὸν ἐπάγγελμα.

Ἐνόησεν ὅτι εἶχεν εἶπει μίαν ἀνοησίαν, ἀλλὰ δὲν ἦτον ἄνθρωπος νὰ τὸ ὁμολόγησῃ.

« Καὶ πῶς, ἐξηκολούθησε, δὲν αισθάνεσαι λοιπόν ὅτι θὰ ἤμεθα οἱ ἀθλιέστατοι καὶ οἱ μᾶλλον γελοῖοι τῶν ἀνθρώπων ἂν ἔλειπεν ἡ θεία αὐτὴ στιγμή ; Νὰ περιδιαβάζωμεν ἄεργοι ἐν τῷ μέσῳ λαῶν ἐργαζομένων, νὰ φορῶμεν τὰ ὄπλα, τὰ ὄργανα δηλαδὴ τῆς καταστροφῆς ἐντὸς κοινωσίας, ὅπου πᾶς τις προσπαθεῖ νὰ παραγάγῃ τι ! Νὰ ἀκούωμεν λεγόμενον κατ' ἔτος, κατὰ πᾶσαν ἐν τῇ βουλῇ συζήτησιν τοῦ προϋπολογισμοῦ ὅτι εἴμεθα ἀντικειμένον πολυτελείας καὶ ὅτι θὰ ἦτο σωτήριον πρᾶγμα ἂν ἐκόπτοντο ἑκατομμύριά τινα ἀπὸ τὸν ἄρτον μας ! Νὰ πειθαρχῶμεν ὡς ἄψυχα ὄντα εἰς τοὺς ἀνωτέρους μας, ἐν ᾧ καὶ ὁ ἔσχατος ἐθνοφύλαξ νομίζει ὅτι ἔχει ἰκανὸν πνεῦμα διὰ νὰ σκέπτεται ὅπως αὐτὸς θέλει ! Τὴν τελευταίαν φορὰν, καθ' ἣν συνεγευμάτισα μετὰ τοῦ δυστυχοῦς πατρός μου, ἠθέλησεν ἐκεῖνος νὰ μᾶς περιπαίξῃ ὀλίγον, λέγων ὅτι ὁ στρατιωτικὸς βίος συνοψίζεται εἰς δύο λέξεις· νὰ βουρτσίζεται κανεὶς καὶ νὰ περιμένῃ· νὰ περιμένῃ τὰ γαλόνια καὶ τὰς ἐπωμίδας, νὰ περιμένῃ τὸ παρασημον, τὴν ἀρχαιότητα, τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀνωτέρων, τὴν εὐνοίαν τοῦ στρατάρχου ἢ τῆς κυρίας του, νὰ περιμένῃ τὰς σφαίρας καὶ τὰς βόμβας καὶ ὅταν κατασταθῇ πλέον ἀνίκανος, μετὰ τριάκοντα ἔτη

τοιοῦτου βίου, νὰ περιμένῃ τὴν ἀποστρατείαν διὰ νὰ ὑπάγῃ νὰ φυτεῖ λάχανα τελειῶνων τὸ στάδιόν του ἐκεῖ, ἀπὸ ὅπου ἔπρεπεν ἴσως νὰ ἀρχίσῃ !

— Ναί, ἀπεκρίθην ἐγὼ, ἀλλ' ὑπάρχει μία ἡμέρα, ἥτις ἐξαγοράζει ὅλας τὰς ἐνοχλήσεις καὶ τὰς ἀθλιότητας καὶ τὰς ταπεινότητας τοῦ βίου μας, ὅταν δηλαδὴ, ἀντί τις νὰ βουρτσίζεται αὐτός, βουρτσίζῃ τὸν ἐχθρὸν καὶ ἀντὶ νὰ περιμένῃ τὴν δόξαν νὰ ἔλθῃ πρὸς αὐτόν, τρέχει αὐτὸς πρὸς ἐκείνην διὰ μέσου χιλίων θανάτων. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην, φίλτατέ μου πάτερ, ὁ στρατιώτης, τὸν ὁποῖον ἐμπαίζεις γίνεται ἴσος πρὸς τοὺς θεοὺς !

Εἶχον δίκαιον, Βρουῖννερ, προεμάντευον τὴν ὥραν, ἥτις δι' ἡμᾶς θὰ ἤχησῃ τώρα. »

Ταλαίπωρε ἀκροβολιστά ! Εἶχε τόσην πεποιθισιν ἐν τῷ ἐνθουσιασμῷ του, αἱ ἀποφάνσεις του ἐκείναι ἐξήρχοντο ἐκ καρδίας τόσον θερμῆς, ὥστε δὲν ἠδυνάμην νὰ ἀντεῖπω τίποτε. Ἀφώπλιζε πᾶσαν κριτικὴν, ἔβλεπον ὅτι ἦσαν νεανικώταται αἱ σκέψεις του καὶ ὅμως συνεκινούμην. Μ' ὅλα ταῦτα ἠναγκάσθην νὰ τῷ παρατηρήσω ὅτι ὁ στρατιώτης ὅταν κάμνῃ ἐφοδὸν δὲν εἶναι ὅπως δι' ὅλου ἴσος μὲ τοὺς θεοὺς, οὔτε θὰ ἦτο δυνατόν νὰ εὐρεθῇ Ὁλυμπος τόσον μέγας διὰ νὰ χωρέσῃ τόσον κόσμον. Ἡμεῖς οἱ στρατιῶται εἴμεθα ἀπλοῦστατα ἴσοι πρὸς ἐννέα ἢ δέκα ἑκατομμύρια ἄλλων γενναίων ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι ἔχουσι διακινδυνεύσει ὑπὲρ τῆς πατρίδος των ἀφ' ὅτου ἡ Γαλλία εἶναι Γαλλία καὶ τίποτε περισσώτερον.

Νομίζετε ὅτι ὁ Λεοπόλδος ἐδέχθη τὴν ἐπανάρθωσιν ; Αὐτός ; οὐδαμῶς. Μὲ σιδηρᾶν ἐπιμονὴν ἐξηκολούθησε νὰ ὑποστηρίξῃ ὅτι εἴμεθα θεοὶ πρῶτης τάξεως.

« Διότι ἐπὶ τέλους, ἔλεγε, τὸ νὰ εἶναι τις θεός, σημαίνει ὅτι ὑπηρετεῖ τοὺς ἀνθρώπους χωρὶς νὰ τὸ ἠξέυρωσι, χωρὶς νὰ δειχθῇ εἰς αὐτούς, χωρὶς νὰ περιμένῃ οὐδεμίαν ἀμοιβὴν καὶ τοῦτο ἀκριβῶς μέλλομεν νὰ πράξωμεν σήμερον τὴν πρῶταν. Μᾶς βλέπει ἡ Γαλλία ; Ἡξέυρει κἂν ὅτι ὁ Κάρολος Βρουῖννερ καὶ ὁ Λεοπόλδος δὲ Γαρδελυξ περιφέρονται πρὸς τιμὴν αὐτῆς εἰς τὰς φάραγγας τοῦ Αὐρασίου ; Καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι μίαν ἡμέραν θὰ τὸ μάθῃ, μὲ τί ἠμπορεῖ ἐπαρκῶς νὰ ἀνταμείψῃ τοὺς τόσους ὑπὲρ αὐτῆς κινδύνους μας ; Ἀδύνατον εἶναι ὅτι καὶ ἂν μᾶς κάμῃ. Ὅα πολεμήσωμεν λοιπόν διὰ τὰ ὠραῖά της ῥάτια ὅπως σπανίως ἔκαμον χάριν τῶν κυριῶν τῆς καρδίας των οἱ μεσαιωνικοὶ ἱππῶται. Εἶναι ἐπτά παρὰ δέκα τώρα ἐξυπνᾷ ἡ πατρίς ἀνατενώνουσα τοὺς βραχίονας. Οἱ χωρικοὶ πορεύονται εἰς τὸ ἄροτρον των καὶ οἱ κτίσται εἰς τὰς οἰκοδομὰς των, ἀλλ' ἡ μήτηρ μου, ἡ ἀδελφὴ μου καὶ ὅλαι τῶν Παρισίων αἱ κυριαὶ ἔχουσιν ἀκόμη τὴν μύτην των μέσα εἰς τὸ ἐφάπλωμα. Οἱ κύριοι τῆς Λέσχης καὶ ὄχι ὀλίγοι καταστηματαρχαὶ κοιμῶνται ἀκόμη. Ἐκ τῶν τριάκοντα ἔξ ἢ τριά-

κοντα ἑπτὰ ἑκατομμυρίων ψυχῶν, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦσι τῆς καλῆς μας Γαλλίας τὸν πληθυσμόν, οὔτε δύο ἄνθρωποι δὲν θὰ μᾶς συλλογισθῶσιν ἴσως κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας καὶ ἡμεῖς, φίλ-λατέ μου Βροῦννερ, σπεύδομεν νὰ σπάσωμεν τὰ κόκκαλά μας διὰ νὰ ἀποδείξωμεν ὅτι ὁ λαὸς ἐκεῖνος εἶναι μέγας, δυνατὸς καὶ ἀνίκητος, διὰ νὰ κατασταθῇ τὸ ἔδαφος καὶ τὸ ὄνομα τὸ γαλλικὸν ἀντικείμενον φόβου καὶ σεβασμοῦ εἰς τὴν ὑψηλίαν, διὰ νὰ μὴ εὐρεθῇ ψυχὴ ζῶσα οἰουδῆποτε τόπου, ἡ ὁποία νὰ φαντασθῇ νὰ διέλθῃ πρὸ τοῦ τριχρόου ἐκείνου κομματίου χωρὶς νὰ τὸ χαιρετίσῃ! Καὶ λέγε μου τώρα, ὅσον θέλεις ὅτι δὲν εἴμεθα θεοί, κτῆνος!»

Ἐβλεπα καθαρὰ ὅτι νευρικὴ ἔξαψις ἦτο ἡ κυρία αἰτία τῆς ὑπερχειλίσεως ἐκείνης τῶν αἰσθημάτων τοῦ Λεοπόλδου, ἀλλ' ἐφυλάχθην νὰ μὴ τῷ εἶπω τίποτε. Ἡ εὐθυμία ὅσον καὶ ἂν εἶναι ὑπερβολικὴ εἶναι πάντοτε ἄριστον ἐφόδιον εἰς τοιαύτας ὥρας. Ὁ γηραιὸς στρατιώτης ἤμπορεῖ νὰ βαδίζῃ εἰς τὴν συμπλοκὴν ἀτάραχος, ἔστω καὶ μελαγχολικός, ἀλλ' οἱ εἰκοσαετείς νεανῖαι, οἱ ὁποῖοι πρῶτην φοράν μέλλουν νὰ ἀντιμετωπίσουν τὸ πῦρ, καλλίτερον εἶναι νὰ εὐρίσκωνται ἐν καταστάσει ἐνθουσιαστικῆς ἐξάψεως.

« Λοιπὸν, τῷ λέγω, θὰ σὲ ἀφήσω, πρέπει νὰ ὑπάγω πρὸς τὸν στρατηγόν. Σὺ, ἀνήκεις ἀκόμη εἰς τὴν ἐμπροσθοφυλακὴν, ὕπαγε νὰ ἐνταμώσῃς τοὺς ἄνδρας σου· θὰ ἰδωθῶμεν πάλιν ἐκεῖ ἐπάνω, εἰς τὸ πρῶτον ἀραβικὸν χωρίον. Καλὸν βράδυ, παιδίον!

— Ἐκεῖ ἐπάνω, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος δεικνύων τὰ χωρία, τὸ παιδίον θὰ κόψῃ ἀπὸ τὰ βουρνούζια τῶν Ἀράβων ἀνδρικὸν φόρεμα μὲ τὴν σπάθην του. »

Αἰωνίως ῥητορικὰ σχήματα· τί τὰ θέλετε; Οἱ ἥρωες τοῦ Ἀβουκίρ καὶ τοῦ Μαρέγγου δὲν ἦσαν καὶ ἐκεῖνοι σχεδὸν τόσον γελοῖοι ὅπως ὁ Λεοπόλδος;

Τὸ στράτευμα ἤρχισεν εἰς τὰς ἑπτὰ τὴν πορείαν του μὲ ὅλας τὰς συνήθεις προφυλάξεις. Ὁ στρατηγὸς ἐπρόσταξε νὰ ἀποφεύγωμεν τὸν χεῖμαρρον καὶ νὰ ἀκολουθῶμεν τὰ κάτω μέρη τῆς κοιλάδος, ἧτις ὀλονὲν ἐπλατύνετο ἐνώπιόν μας. Ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν ἐκάμνομεν σταθμούς διὰ νὰ ἀντικαθιστῶμεν τοὺς ἀκροβολιστὰς καὶ τοὺς φρουροὺς τῶν πλευρῶν, ἡ τοιαύτη δ' ἀσχολία ἢ ἱκανῶς ὀχληρὰ καὶ μονότονος ἐξηκολούθησε μέχρι τῆς μεσημβρίας. Θὰ σᾶς ὁμολογήσω ὅτι ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἦσθάνομην τοὺς ὀφθαλμούς μου νὰ κλειώνονται· τεσσαράκοντα ὀκτῶ ὥραι εἶχον παρῆλθαι χωρὶς δι' ὅλου νὰ κοιμηθῶ. Ὁ ἥλιος ἐκτύπα βαρέως ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου, ἥλιος ἀραβικὸς τῷ ὄντι. Οἱ ἄνδρες μας ἐσπῳγίζον μὲ τὰς χειρίδας των τὰ ἰδρωμένα των πρόσωπα χωρὶς νὰ βραδύνωσι τὸ βῆμα· ἐπορεύοντο πρὸς τὸ

πῦρ μὲ καλὴν ὀρεξιν, ὅπως πάντοτε, ἀλλὰ τοὺς ἐκούραζεν ὁ δρόμος. Οὔτε ἔχνος ἄσματος εἰς τὰς ταξεῖς, τὴν σιγὴν ἠδύνασο νὰ τὴν κόψῃς μὲ τὸ μαχαίριον, τόσον ἦτο αἰσθητὴ. Καὶ οἱ Ἀράβες πάλιν ἠτοιμάζοντο. Τὰ χωρία των, τὰ ὁποῖα πότε ἐνεφανίζοντο καὶ πότε πάλιν ἐχάνοντο, ἀναλόγως τῶν κινήσεων τοῦ ἐδάφους, ἐνόμιζες ὅτι ἦσαν ἀκατόικητα. Ὁ στρατηγὸς μάτην ἔκαμνε χρῆσιν τῶν διόπτρων του, οὔτε ἐν βουρνούζιον δὲν ἠδύνατο νὰ διακρίνῃ. Αἰφνης ἐσταμάτησε καὶ μοι λέγει·

« Βροῦννερ, πιστεύω ὅτι ἐφθάσαμεν. Νὰ μὴ κινήθῃ κανεὶς· στάσου νὰ ἴδω. »

Παρακολουθούμενος ὑπὸ μόνου τοῦ σαλπικγοῦ του ἐρρίφθη ἐντὸς ἐνὸς μικροῦ δάσους δρυῶν. Τὸ δασίδιον ἐκεῖνο ἔσπερε τὴν κλιτύν, εἰς τὴν ὁποίαν τότε ἀνεβαίνομεν. Ἰσταμέθα ὀλίγον πλαγίως, χωρὶς μὲν νὰ βλέπωμεν τίποτε, ἀλλὰ καὶ ἐντελῶς κεκρυμμένοι. Μετὰ δέκα λεπτὰ τῆς ὥρας ἀραιοὶ τινες τουφεκισμοὶ καὶ μετ' ὀλίγον κανονικὸν καὶ ἀδιάκοπον πῦρ μᾶς ἀποδεικνύουσιν ὅτι ὁ γέρων δὲν εἶχεν ἀπατηθῆ. Οἱ σπαχῆδές μας εἶχον ἤδη ἔλθει εἰς χεῖρας μὲ τὸν ἐχθρόν.

Ὁ στρατηγὸς δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐπανέλθῃ πρὸς ἡμᾶς. Ἐλαμπον οἱ ὀφθαλμοὶ του καὶ τὰ μάγουλά του ἦσαν κατακόκκινα· εἶπον κατ' ἐμαυτόν· καλὰ πηγαίνουν τὰ πράγματα. Διατάσσει νὰ σχηματίσωμεν πυραμίδας μὲ τὰ ὅπλα καὶ νὰ ἐτοιμάσωμεν τὴν σοῦπαν. Ἀναπαυόμεθα, μαγειρεύομεν καὶ γευματίζομεν ὑπὸ τὸν κρότον λαμπροῦ πυροβολισμοῦ. Οἱ φύλακές μας εἶχον ἀρκετὴν ἐνασχόλησιν ἐν ᾧ ἡμεῖς ἐτρώγομεν εἰς ὑγείαν των. Ἡ σοῦπά μου, τὴν ὁποίαν μὲ πολλὴν ὀρεξιν ἐρρόφησα ὅλην, μὲ ἐξυπνᾷ ὀλίγον. Ἠξέυρετε ὅτι ὁ ὕπνος ἀντικαθιστᾷ, λέγουν, τὴν τροφήν, ἐβεβαιώθην λοιπὸν ἐγὼ τότε ὅτι καὶ τὸ ἐναντίον ἀληθεύει. Ἐν ᾧ δὲ ὁ στρατηγὸς διατάσσει νὰ συναθροισθῶσιν αἱ ἀποσκευαὶ, οἱ σάκκοι καὶ τὰ ζῶα, τὰ ὁποῖα ἐμέλλον νὰ μείνωσιν ἐκεῖ φρουρούμενα ὑπὸ ἐνὸς λόχου, ἀνέρχομαι καὶ ἐγὼ εἰς τὸ ὕψωμα καὶ τέρπομαι παρατηρῶν τὸ πεδίον τῆς μάχης. Ἀντικρῶ κεῖνται τὰ τρία χωρία, κλιμακῆδὸν τὸ ἐν ὀπισθεν τοῦ ἄλλου. Τὸ πρῶτον μόνον ἔχει ὄχρωμα πρόσκαιρον, ἀπλοῦν χαράκωμα ἐξ ἐλαιοδένδρων. Ἄν κυριεύσωμεν ἐκεῖνο, τὰ ἄλλα δύο θὰ πέσωσιν εὐθὺς εἰς τὴν ἐξουσίαν μας. Ἐχομεν νὰ κατέλθωμεν κατῆφορον ἐνὸς χιλιομέτρου, ὅστις ὅμως ἤρχισεν ἤδη νὰ καλύπτεται ὑπὸ μύρτων, ξυλοκερατειῶν καὶ σχίνων. Οὐδὲν ὑπῆρχε σπουδαῖον ἐμπόδιον μέχρι τοῦ βάθους τῆς κοιλάδος· οἱ ἄνδρες μας ἔχουν σαρώσει τὴν ὁδόν. Βλέπω ἑκατοντάδα περίπου ἰππέων εἰς τὸ βάθος νὰ συμπλέκωνται πρὸς τοὺς ἀκροβολιστὰς τῶν πολεμίων. Τὸ πεδίον παριστᾷ μακρὰν ταινίαν λιβαδίου, ἐν ἧ διακρίνονται ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ὡς ἐσπαρμένα συμπλέγματα δένδρων

καὶ τὸ μικρότερον τῶν ὁποίων κρύπτει ἓνα ἢ δύο ἄνδρας. Οἱ σπαχῆδές μας καὶ οἱ εὐζῶνοι συναυλύνουσι τὸ κατηραμένον ἐκεῖνο κυνήγιον καὶ καταδιώκουσι πᾶν τὸ προστυχόν. Οἱ ἀκροβολισταὶ μας εὐρίσκονται ἤδη εἰς τὴν ἀντίπεραν κλιτὴν καὶ ἀναβαίνουν εἰς τὸ ὕψωμα. Φαντάσθητε μίαν κλίμακα, τῆς ὁποίας ἐκάστη βαθμὶς νὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ τοῖχον ξηρῶν πετρῶν ὅσα πατώματα ἦσαν, τόσα κηπάρια καρπίμων δένδρων, ὅπισθεν δὲ τῶν δένδρων Ἄραβες κεκρυμμένοι. Οἱ Ἄραβες δὲν διακρίνονται διὰ τὴν πειθαρχίαν τῶν ἄλλου μὲν ἀποτελοῦσι συμπλέγματα, ἄλλου δὲ εἶναι διεσκορπισμένοι. Ὅπου προχωροῦσιν οἱ στρατιῶταί μας, ἐκτοπίζονται ὄγκοι λευκοὶ καὶ οἱ πολιορκοῦντες ἀναγκάζονται καθ' ἐκάστην στιγμήν νὰ μετατοπίζωσι τὴν ὀρμὴν τῶν ἀπὸ ἄλλου εἰς ἄλλο μέρος. Ὑποχωροῦσι, προχωροῦσι καὶ ἕκαστον πάτωμα κυριεῦεται ὑπὸ τῶν ἡμετέρων, ἀνακτᾶται ὑπὸ τῶν πολεμίων καὶ πάλιν κυριεῦεται ὑπὸ τῶν ἡμετέρων. Δὲν διακρίνω μὲν τὰς γυναῖκας, ἀλλ' εἶναι καὶ αὗται παροῦσαι· ἀκούω νὰ ἐπιθαρύνωσι τοὺς ἄνδρας φωνάζουσαι Ὑοῦ! Ὑοῦ!

«Τί κάμνεις ἐκεῖ; κραυγάζει πρὸς ἐμὲ ὁ στρατηγὸς μὲ τὴν τραχεῖαν φωνὴν του. Μὲ τὸν πρῶτον τουφεκισμὸν αὐτοὶ οἱ εὐλογημένοι οἱ Ἄλσατοι δὲν εἶναι πλέον διὰ τίποτε. . . .

— Παρὰ διὰ νὰ μάχωνται, στρατηγέ μου.

— Οὕτω θέλω καὶ ἐγώ. Ὑπομονή, Βρουννερ! θὰ ἔλθῃ καὶ ἡ σειρά σου!»

Ἐπειτα, διαιρεῖ τὸ στράτευμά του εἰς δύο σώματα, θέτει τὰ κανόνιά του εἰς στοῖχον καὶ κατακυλοῦμεν εἰς τὴν ἀτραπὸν τῆς δόξης.

Ἐννοεῖτε καλά, ἀγαπητοὶ μου φίλοι, ὅτι δὲν εἶμαι ὁ κατάλληλος ἄνθρωπος διὰ νὰ σᾶς διηγηθῶ ὅλην τὴν υπόθεσιν λεπτομερῶς. Δι' ἐκείνους ἐξ ὑμῶν, οἱ ὁποῖοι ἐπολέμησαν εἰς τὴν Κριμαίαν, εἰς τὴν Μαγένταν καὶ εἰς τὸ Σολφερίνον, ἡ ἄλωσις τοῦ Τζεβέλ—Γάλα ὁμοιάζει πρὸς διανομὴν τῶν βραθειῶν ἐν παρθεναγωγείῳ. Οὐδὲν ἦττον αἱ σπάθαι ἔκοπτον καὶ ἐκεῖ ὅπως καὶ εἰς τὰς μεγάλας μάχας, αἱ σφαῖραι διετρύπων καὶ αἱ λόγχαι εἶχον ἐπίσης διαπεραστικὴν τὴν αἰχμὴν των. Εἰς Ἄραψ, ἐξυπνότερος τῶν ἄλλων, ἐνόησεν ὅτι ὁ ἵππος μου θὰ μὲ ἠνώχλει κατὰ τὴν ἀνάβασιν καὶ μοὶ ἔκαμε τὴν χάριν νὰ τὸν φονεύσῃ ὑποκάτω μου. Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἀναρριχῶμαι ὡς πίθηκος μετὰ τοῦ λοιποῦ σώματος τῶν μαρτύρων. Ἄν ἤθελε μὲ καταλάβει ὁ ἵππος κατὰ τὴν ἀνάβασιν ἐκείνην, πιστεύω ὅτι πολὺ θὰ μὲ ἠδίκει· ἀλλὰ ποῦ νὰ κοιμηθῆς ἐν τῇ μέσῳ μουσικῆς, ἡ ὁποία ὑπερεῖχε κατὰ πολὺ ὄλων τῶν κακοφώνιων τοῦ Βάγγερ! Ἐπέτων βομβοῦντα τὰ ὀβούζια ὑπεράνω τῶν κεφαλῶν μας διὰ νὰ ἐκσπάσωσιν ἐν τῇ μέσῳ τῶν συμπλεγμάτων τῶν βουρνούζων· τὰ τουφεκία ἐσπινθηροβόλου μὲ

κρότον, αἱ σφαῖραι ἐσύριζον διερχόμεναι καὶ ἔβραζον ἀναπαλλόμεναι ἐπὶ τῶν πετρῶν, αἱ βόμβαι διεπέρων τὸ διάστημα ἠχοῦσαι μεγαλοπρεπῶς· αἱ σάλπιγγες μὲ τὴν δηκτικὴν τῶν φωνῶν, ἔδιδον τὸ σύνθημα τῆς συναθροίσεως ἢ τῆς ἐφόδου καὶ οἱ Ἄραβες, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ἐξέβαλλον φωνάς, αἵτινες θὰ ἦσαν τρομακτικαὶ ἂν τι ἐτρόμαζε τὸν γάλλον στρατιῶτην.

Ἐνθυμοῦμαι ὅτι διήλθον πρὸ ἐνὸς χωρίου, ἔπειτα πρὸ ἐνὸς ἄλλου καὶ ὅτι τὰ εἶδον νὰ φλέγωνται ὅπισθεν μου ὡς δύο δεμάτια φρυγάνων. Οἱ στρατιῶται ἔμελλον καὶ εἰς τρίτον νὰ θέσωσι πῦρ, ὅτε ὁ στρατηγὸς κατέφθασε μὲ τὸ σιγάρου του εἰς τὸ στόμα, ἐπὶ μικροῦ μαύρου ἵππου, ὁ ὁποῖος ἄγνωστον εἶναι πῶς κατώρθωσε νὰ εὕρῃ δρόμον.

«Ἄνοήτοι, ἀνέκραξεν, ἂν καύσητε ὅλα αὐτὰ τὰ καλύδια, ποῦ θὰ καταλύσωμεν ἔπειτα;»

Καὶ ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι αἱ σκηναὶ μας εὐρίσκοντο εἰς δύο ὠρῶν ἀπόστασιν τούλαχιστον.

Εἰς τὰς πέντε τὸ ἐσπέρας ἐστρατοπεδεύομεν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ Τζεβέλ. Ἡ θέσις ἦτο καλὴ, ταχέως δὲ τὴν ὠχυρώσαμεν τοποθετῶ τὰς φρουράς καὶ ῥίπτομαι ὅπως ὅπως εἰς μίαν γωνίαν ἐπὶ μιᾶς ψάθας διὰ νὰ ἴπαρῶ ὀλίγον ὕπνον. Δὲν εἶχον παρέλθει τέσσαρα λεπτά, ἄφ' ὅτου εἶχον κλείσει τοὺς ὀφθαλμούς, ὅτε μία ἰδέα μὲ ἔκαμε νὰ σηκωθῶ εἰς τοὺς πόδας μου ὁ Λεοπόλδος;

Τὶ φιλαυτία ἦτο αὐτή; νὰ σκέπτομαι νὰ ἀναπαυθῶ χωρὶς νὰ φροντίσω νὰ μάθω τί ἔγεινεν ὁ φίλος μου, ἂν ἦτο ζωντανὸς ἢ νεκρός. Ὁργισμένος οὕτω κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ μου τρέχω ἐξω τῆς καλύβης βλασφημῶν. Τὸ χωρίον ἦτο γεμάτον ἀπὸ στρατιώτας, οἱ ὁποῖοι ἔτρωγον, ἐκάπνιζον, ἐκοιμῶντο ἢ ἐλαφυραγώγουν, ἕκαστος κατὰ τὴν ὄρεξιν του. Ἀπαντῶ ἓνα ἰθαγενῆ ἀκροβολιστήν, ὁ ὁποῖος ἦτο φορτωμένος μὲ ἓνα ἄσκον ἐλαίου, μίαν δέσμην κρομμύων καὶ ἓν νεογέννητον ἐρίφιον.

—Ἐ! παλληκάρη! γνωρίζεις τὸν ἀνθυπολοχαγόν σου, τὸν κύριον δὲ Γαρδελύζ;

— Sidi turco? besef!

— Εἶναι πληγωμένος;

— Makasch.

— Ἐφρονεῦθη;

— Makasch morto.

— Ποῦ εἶναι;

— A casa.

— Τί κάμνει;

— Dormir.

Ἄφ' οὗ, εἶπον καθ' ἑαυτόν, δὲν ἐπληγώθη, δὲν ἐφρονεῦθη, ἀλλὰ κοιμᾶται ἡσυχᾶ ὑπὸ στέγην, ἡ φιλία δίδει καὶ εἰς ἐμὲ τὸ δικαίωμα νὰ κάμω τὸ αὐτό.»

Οὕτω δέ, ἐπανῆλθον εἰς τὴν καλύβην καὶ ἐξηκολούθησα τὸν ὕπνον μου, ὅστις τὴν νύκτα

εκέεινην ὑπῆρξεν ἰκανῶς διακεκομμένος διότι οἱ ἰδιοκτῆται, τοὺς ὑποίους εἶχονεν ἐκτοπίσει, ἐδειξαν πεντάκις ἢ ἑξάκις τὴν διάθεσιν νὰ ἀκυρώσωσι τὴν μίσθωσιν.

(ἀκολουθεῖ.)

Ο ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΒΙΟΣ ΕΝ ΑΓΓΛΙΑΙ

Μία συνεδρίασις τῆς Βουλῆς τῶν Κοινοτήτων.

(Συνέχεια· ἴδε προηγουμένον φύλλον.)

Ἐν τῷ ἀγγλικῷ τούτῳ κοινοβουλευτικῷ κόσμῳ, ἐν ᾧ ὁ κ. Κάρολος Δίλκε ἐκπροσωπεῖ, ὡς κοινῶς λέγεται, τὰ νέα στρώματα (καίπερ ἔλλκων τὴν χρονολογίαν ἀπὸ Κρόμβελλ) ὁ μαρκήσιος Ἄρτιγκτον εἶνε ἡ ἐνσάρκωσις αὐτῆ τοῦ παλαιοῦ οὐγγείου κόμματος.

Αἱ γυναῖκες ἐπαιζαν πάντοτε σπουδαῖον πρόσωπον ἐν τῇ οικογενείᾳ Κάβενδισ. Χωρὶς ν' ἀναφέρωμεν τὴν περιώνυμον ἐκείνην Μπέσ δὲ Χάρδγουϊν, ἣτις ἴδρυσε τὸν οἶκον μετὰ τοῦ πρώτου συζύγου τῆς, καὶ κατόπιν διαδοχικῶς τρεῖς ἄλλους δουκικοὺς οἴκους μετὰ τριῶν νέων συντρόφων, δὲν εἶνε δούκισσα τοῦ Δεβονσιὰρ ἡ χαρίεσσα Γεωργιὰνα Σπένσερ, ἣν ὁ Καινοσβοροῦγ τοσοῦτον ἡσμένιζε νὰ ζωγραφίζῃ, ἡ χαράζασα τόσοσ βαθεῶς εἰς τὸν ἀγγλικὸν δέκατον ὄγδοον αἰῶνα τὸν τύπον τοῦ ροδίνου αὐτῆς δακτύλου;

Εἶνε γνωστὸν τὸ περιάλητον συμβάν. Ἡ Γεωργιὰνα ἦτο εἰς ἐκλογικὴν περιοδείαν ἐν ὄλῃ τῇ αἰθερίᾳ καλλονῇ τῶν εἴκοσι πέντε τῆς ἐτῶν, τῆς καμελιοειδοῦς χοροῖας καὶ τῆς χρυσοξάνθου αὐτῆς κόμης. Ἀμαξά ὑψηλὴ μὲ προσκεφάλαια ἐξ ὀλοσηρικῶ, ἵπποι γιγαντώδεις χρυσοφάλαροι καὶ μετ' ἀργυρῶν ἵπποσκευῶν, οὐδὲν ἔλειπε πρὸς συμπλήρωσιν τῆς μεγαλοπρεπείας τοῦ ὀχήματος τοῦ σπανίου μαργαρίτου. Φθάνει εἰς τὴν θύραν χονδρῶ τινος κρεπωλῶλου, γνωστοτάτου διὰ τὰ ἐξημημένα τορικὰ αὐτοῦ φρονήματα.

— Καὶ σεῖς, Κύριε, τῷ λέγει, ἐξακοντίζουσα αὐτῷ τὸ χαριστέρον μειδιάμα, δὲν θὰ ψηφοφορήσητε ὑπὲρ ἡμῶν;

Ὁ ἄνθρωπος, βλέπων αὐτὴν τόσο ὀρεκτικὴν, ἔξυσε τὸ οὖς.

— Μὲ μίαν συμφωνίαν μόνον, Κυρία δούκισσα· δηλαδὴ ἡ ἐκλαμπρότης Σας νὰ μὲ ἀφήσῃ νὰ πάρω ἐν φίλημα ἀπο τὰ ρόδινα τῆς χεῖλη.

— Καὶ δὲν πέρονεις δύο, ἀλλὰ νὰ ψηφίσῃς ὁμῶς! εἶπεν ἡ γόησσα προτείνασα τὸ δροσερόν τῆς χεῖλος.

Καὶ ἡ ἐκλογή θριαμβευτικῶς ἐπέτυχε. Τοιοῦτοτρόπως σχηματίζονται οἱ καλοὶ οἶκοι.

Ἡ ἱστορία τῶν Κάβενδισ, δουκῶν τοῦ Δεβονσιὰρ καὶ πατροπαραδότων ἀρχηγῶν τοῦ οὐγγικοῦ κόμματος, συνδέεται στενῶς ἀπὸ τριῶν ἑκατονταετηρίδων πρὸς τὴν τοῦ βρετανικοῦ συν-

τάγματος. Βρίθουσιν οἱ μῦθοι καὶ μυρμηκικῶς τὰ περὶ αὐτῆς ἀνέκδοτα. Ὅσον οὐδένεσ ἄλλοι· ἡ γενεὰ αὐτῆ συνετέλεσε διὰ τῆς ἐνδελεχοῦς λαμπρότητος τοῦ οικογενειακοῦ ὀνόματός τῆς καὶ τῆς ἀπαραμίλλου εὐλυγισίας τῆς πολιτικῆς αὐτῆς νὰ ἐνοφθαλμίση εἰς τὸν ἀγγλικὸν λαὸν τὸ μοναδικὸν ἐκεῖνο πάθος ὑπὲρ τῆς ἀριστοκρατίας αὐτοῦ, ὅπερ εἶνε ἡ ἰδιάζουσα αὐτῷ νόσος.

Ὁ ἐντιμότετος Σπένσερ Κόμπτων Κάβενδισ, μαρκήσιος Ἄρτιγκτον, ἐπίδοξος κληρονόμος τοῦ δουκάτου Δεβονσιὰρ καὶ ἐπίσημος leader τῆς φιλελευθέρας πλειοψηφίας, εἶνε λοιπὸν τὸ δὴ λεγόμενον προῖον ἀνθρωπόμορφον πρώτης τάξεως, καὶ ὑπὸ τὴν αὐτὴν ιδιότητα ὑφ' ἣν ἡ δεῖνα γιγαντώδης κολοκύνθη ἢ ἡ δεῖνα ἀπαραμίλλος γαλακτοφόρος δάμαλις θὰ ἐδικαιοῦτο καὶ αὐτὸς νὰ λάβῃ τὸ ἀριστεῖον τῆς τάξεως αὐτοῦ ἐν ἐπιχωρίῳ γεωργικῷ διαγωνισμῷ. Ἄπαιτοῦνται πλεῖστα μέρμναι καὶ πολλὰ ἀμάξια ἀνθρωπίνου λιπάσματος ὅπως καλλιεργηθῇ εὐδοκίμως φυτὸν τοιοῦτον, καὶ ὡς ὁ κάκτος δὲν ἀνθεῖ καὶ τοῦτο ἢ ἀπαξ κατ' αἰῶνα μόνον.

Δημιουργηθεῖς καὶ τεχθεῖς ἐπὶ μόνῳ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ κυβερνᾷ τὴν χαρίεσσαν Ἀγγλίαν ὡσάκις αἱ δονήσεις τοῦ συνταγματικοῦ ἐκκρεμοῦς ἐπανάγουσι τὸ φιλελευθερον κόμμα εἰς τὴν ἐξουσίαν, παιδευθεῖς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον καὶ ὑποβληθεῖς ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων εἰς τὴν ἰδιάζουσαν κλίσιν τοῦ ἐπαγγέλματος, ὁ λόρδος Ἄρτιγκτον εἶνε πολιτικός, ὡς εἶνε τινὲς ὑποδηματοποιοὶ ἢ τέκτονες, διότι δὲν ἔμαθον ἄλλο ἐπιτήδευμα.

Συνέβη μόνον εἰς τὴν εἰδικὴν αὐτοῦ περίπτωσιν, ὅτι ἡ μήτηρ φύσις δὲν ἤρκεσθη εἰς τὸ νὰ χαρίση αὐτῷ ἐκ γενετῆς ἤδη ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν πραγμάτων τῆς πατρίδος του καὶ πολιτικὴν γνώμην συγκεκριτημένην ἤδη ὡς ἐπίσης καὶ κόμμα ἐσχηματισμένον εἰς τὴν εὐτυχῇ ἐκείνην ἡλικίαν, καθ' ἣν τὰ τέκνα τοῦ κοινοῦ βροτοῦ ἀπολαύουσι μόλις τὴν χαρὰν τοῦ νὰ φέρωσι περικελίδα, ἀλλ' ἠθέλησεν ἀκόμη ὅπως ὁ νῦν δούξ τοῦ Δεβονσιὰρ καὶ πατὴρ αὐτοῦ γεννηθῇ μὲ ὀρέξεις Πεσταλότζη καὶ ἀφοσιωθῇ ἀπὸ τῆς γενετῆς τοῦ παιδὸς αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποστολὴν τοῦ νὰ τῷ προξενῇ ἀνίαν τρομεράν, ἀλλὰ καὶ νὰ τὸ ἀνατρέφῃ θαυμασίως.

— Δὲν εἶμαι γεννημένος νὰ διαδραματίσω πολιτικὸν πρόσωπον, ἀλλὰ μόνον διὰ νὰ παρασκευάσω τὸ τῶν τέκνων μου, ἔλεγεν, ἐνῷ ἐζήτει νὰ ἐντυπώσῃ αὐτοπροσώπως εἰς τὸ πνεῦμά των τοὺς κανόνας τῆς γραμματικῆς καὶ τῆς συντάξεως, αὐτὸς ὁ μέγας εὐπατρίδης, ὁ κεκτημένος τριάκοντα ἑκατομμυρίων πρόσδοον καὶ τεσσαράκοντα ἐνορίας μόνος, καὶ περισσότερα ἱστορικὰ μέγαλα ἐξ ἐκατέρων τῶν οικογενειακῶν του κλάδων ἢ ὅσα θὰ ἐχρειάζοντο ἵνα κατοικήσωσι πάντες οἱ λιμοκτονοῦντες ἐν τῷ Ἠνωμένῳ Βα-